

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1990-1991

7 DECEMBER 1990

BELEIDSBRIEF

Beleid van de Vlaamse Gemeenschap ten aanzien van Brussel-Hoofdstad

ingediend
door de heer H. Weckx,
Gemeenschapsminister van Volksgezondheid
en Brusselse Aangelegenheden

INHOUD

	Blz.
I. ALGEMENE PROBLEEMSTELLING	
1. Sociaal-maatschappelijk	3
2. Demografisch	4
3. Institutioneel	4
4. Lokaal gemeenschapsleven	5
5. Gemeentelijke autonomie	5
6. Taalproblematiek	6
7. Vlaamse uitstraling	7
8. Imago omtrent Brussel	7
II. VLAANDEREN EN BRUSSEL : HUIDIGE BELEIDSINTENTIES EN BESLISSINGEN	
1. Reeds vroeger geformuleerde beleidsintenties	8
1.1 .Regeringsprogramma's van de Vlaamse Executieve	8
1.2.Geïntegreerd actieplan	9
1.3 Ministerieel comité voor Brusselse Aangelegenheden	11
2. Uitvoering van de bijzondere wet van 12 januari 1989 m.b.t. de Brusselse instellingen	13
3. Brusselse aangelegenheden in Vlaamse decreten	14
4. Lid met raadgevende stem	15
5. Geldmiddelenstroom van de Vlaamse gemeenschap naar Brussel-Hoofdstad ...	16
6. Extra initiatieven van de Gemeenschapsminister van Brusselse Aangelegenheden .	18
7. De Vlaamse Raad	20
7.1. Werkgroep Brussel	20
7.2. Adviescomité voor Brusselse Aangelegenheden	22
III. KRACHTLIJNEN VOOR HET TE VOEREN BELEID	
1. De verbondenheid tussen Vlaanderen en Brussel	23
1.1.Geen isolement	23
1.2.Solidariteit en positieve acties	23
1.3.Overdracht van bevoegdheden	24
1.4.Overlegmogelijkheden	24
1.5.Soepele voogdij	25
1.6.Initiatieven van de Gemeenschapsminister van Brusselse Aangelegenheden .	25
2. De Vlaamse Gemeenschapscommissie	25
3. De erkenning en herkenning van Brussels als hoofdstad van Vlaanderen	26
3.1.Centrumfunctie voor een regio	27
3.2.Hoofdzetel van beslissingscentra	27
3.3.Internationale uitstraling	27
3.4.Samenwerking met andere gemeenschappen	28
3.5.Een hoofdstad waar men zich als Vlaming thuisvoelt	28
3.6.Een Vlaams kwaliteitslabel	28
4. Brussel als woonstad	29
IV. ACTIEVOORSTELLEN OP KORTE EN MIDDELLANGE TERMIJN	31

B E L E I D S B R I E F

HET BELEID VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP TEN AANZIEN VAN
BRUSSEL-HOOFDSTAD

I. ALGEMENE PROBLEEMSTELLING

Het Brussels-hoofdstedelijk gebied vormt een vrij complex probleem. Een globale sociale, economische en politieke analyse leert ons wat volgt :

1. Sociaal-maatschappelijk

Brussel is meer dan een grote stad. Er zijn weinig andere agglomeraties die binnen hun territorium de laatste jaren **zo'n** snelle veranderingen ondergaan. Niet alleen op het economische of institutionele vlak, maar ook met betrekking tot het **sociaal-maatschappelijk** leven. De geborgenheid en de typische sfeer van een provinciaal stadje zijn voor een deel teloorgegaan.

De druk van de internationale beslissingscentra, de multi-sociale samenleving, de tweetaligheid van het gebied en het samenvallen van politieke en rechterlijke functies van meerdere beleidsniveaus, stellen hoge eisen aan de stadsgemeenschap. De stadsbewoners pogen zich temidden hiervan te handhaven. Zij scherpen zich af tegen de anonimiteit van de stad en de scherper wordende klasseverschillen door zich te integreren in kleine gemeenschapjes of door zich individualistisch op te stellen. Veelal is het een slingerbeweging tussen beide.

Dit fenomeen stelt hogere eisen aan de Vlaamse minderheid dan aan de franstaligen, die zich in een grotere groep geborgen voelen en waarnaar de internationale gemeenschap zich ook gemakkelijker richt.

2. Demografie

Heel wat Brusselaars verlaten hun stad vanwege de faciliteiten in de randgemeenten en de voordelen verbonden aan een suburbaan gebied. Vooral jonge, actieve, autochtone gezinnen migreren.

Deze stadsvlucht betekent op lange termijn een bedreiging voor de Vlaams-Brusselse Gemeenschap en de Vlaamse aanwezigheid in de hoofdstad. De levensvatbaarheid van de Vlaamse voorzieningen in Brussel wordt in steeds grotere mate afhankelijk van de Vlamingen die in de rand wonen.

De Vlaamse aanwezigheid in Brussel geeft niet zozeer problemen overdag als duizenden Vlaamse pendelaars de stad bevolken, maar 's avonds als de stad en vooral het administratieve centrum leeglopen. De pendelaars participeren ook nog onvoldoende aan het sociaal , culturele leven in de hoofdstad.

De uitwijking van Brusselaars wordt slechts voor een deel gecompenseerd door de inwijking van hoofdzakelijk migranten en personen **met** een laag inkomen. Het fenomeen van de ontvolking gaat aldus gepaard met een wijziging van de sociaal-economische samenstelling van de bevolking en met een toenemende internationalisering van de gemeenschap. De veroudering van de bevolking, de verpaupering en de relatief hoge aanwezigheid van vooral mediterrane vreemdelingen, leggen een zware druk op de leefbaarheid van het stedelijk gebied. Vooral in de gemeenten in het centrum en langs de kanaalzone, tekenen zich probleemgebieden af.

3. Institutioneel

Het kan niet ontkend worden dat de economische opleving en sterkte van Vlaanderen, **alsmede de** recente staatshervorming een belangrijke bevestiging zijn voor

de eigenwaarde van de Vlamingen in Brussel. Er hoeft nu niet meer geageerd te worden vanuit een **ontvoogdingsstrategie**. Er kan onderhandeld worden vanuit een gelijke machtspositie. Deze nieuwe structuren mogen evenwel niet tot gevolg hebben dat de Vlaamse **Brusselaars** ingekapseld worden in hun eigen hoofdstedelijk gebied.

De nieuwe instellingen met hun eigen regelgevende en uitvoerende organen mogen ook niet leiden tot een vervreemding tussen de beleidsverantwoordelijken, politici en het lokale verenigingsleven.

Er tekenen zich een aantal ontwikkelingen af waarbij er een vervaging dreigt te ontstaan tussen de bevoegdheden die de gewesten en gemeenschappen institutioneel verkregen hebben. Mede dankzij de ruimere middelen waarover het Brusselse Hoofdstedelijke gewest beschikt in vergelijking met de **Gemeenschapscommissies**, worden vanuit deze instelling initiatieven genomen die in de grijze zone zitten tussen plaats- en persoonsgebonden materies. De Vlaamse Brusselaars moeten erop toezien dat ze hier als gelijkwaardige burgers beschouwd worden t.a.v. de anderstaligen.

4. Lokaal gemeenschapsleven

Mede onder impuls van de Nederlandse Commissie voor Cultuur van de Brusselse agglomeratie en haar huidige rechtsopvolger de Vlaamse Gemeenschapscommissie is er, vooral op het sociaal-culturele vlak en in de **voorschoolse** sector, een heel netwerk van Vlaamse voorzieningen in Brussel ontstaan. De traditie van een pluralistische samenstelling en van de betrokkenheid van het **werkveld** bij de beleidsvoorbereiding, geven een eigen inkleuring aan het Vlaams-Brusselse gemeenschapsleven en vormen de sterkte van deze in kwantitatief opzicht minoritaire bevolkingsgroep.

5. Gemeentelijke autonomie

Een vast gegeven voor het beleid t.a.v. het Brusselse hoofdstedelijk gebied is de vrij grote autonomie van de 19 gemeenten. Voor de bevolking is zij een

bekend en herkenbaar gegeven, zij het in bepaalde gemeenten minder gastvrij voor de Vlaamse **Brusselaars**. Sinds de laatste gemeenteraadsverkiezingen is de Vlaamse aanwezigheid in de lokale besturen gelukkig toegenomen. Voorstellen inzake een mogelijke fusie van gemeenten zullen getoetst moeten worden op hun effect m.b.t. de financiële draagkracht van de nieuwe bestuurlijke eenheden, hun verhouding tot de nieuwe Brusselse instellingen en de gewaarborgde aanwezigheid van Vlamingen in gemeenteraad, OCMW en uitvoerend college.

6. Taalproblematiek

De taalwetgeving waarborgt in principe een evenwichtige verdeling van betrekkingen in de ministeriële departementen en gemeentelijke administraties. In de privé-sector blijven hier en daar nog franstalige haarden. Met de toenemende Europese rol van Brussel, moeten de Vlamingen waakzaam blijven opdat zij voldoende aan bod komen.

Samen met deze internationalisering neemt de vraag naar meertaligheid toe wat gunstig kan uitvallen voor de Vlamingen, mede dankzij de inspanningen die het nederlandstalig onderwijs in Brussel op dit vlak levert.

De Vlamingen dragen grotendeels zelf de verantwoordelijkheid voor het nederlandstalig karakter van dit hoofdstedelijk gebied. De Vlaamse pendelaars en bezoekers spreken zelf niet altijd Nederlands in hun contacten met de overheid en met de commerciële sector. Het Franse imago dat deze stad nog altijd naar buiten heeft, en het idee bij lagere **inkomens**-groepen dat Frans nog steeds een middel is tot sociale promotie, verklaren deels dit weinig zelfbewuste gedrag van de Vlamingen in Brussel.

Diegenen die overtuigd zijn van de macht en uitstraling van het economisch sterke Vlaanderen, voelen zich dankzij deze herwonnen eigenwaarde van de Vlaamse gemeenschap in Brussel niet meer bedreigd op het vlak van hun ethno-linguïstische identiteit. Zij durven dan ook opnieuw het Frans te gebruiken om hun meertaligheid te bewijzen. Hierdoor versterken ze evenwel opnieuw het franstalig imago van Brussel.

7. Vlaamse uitstraling

De Vlaamse gemeenschap heeft Brussel uitgeroepen tot haar hoofdstad enerzijds om de Vlaamse aanwezigheid aldaar te versterken en anderzijds vanwege de Vlaamse origine van deze stad vanuit cultuur-historisch standpunt.

De Vlaamse gemeenschap investeert reeds heel wat in de Vlaams Brusselse voorzieningen.

In 1989 was dit ruim 10 miljard fr. Terecht worden prioriteiten gelegd m.b.t. het nederlandstalig onderwijs, de volksoontwikkeling (culturele centra) en het welzijn (Kind en Gezin).

De Vlaamse gemeenschap gebruikt ook in toenemende mate Brussel als forum voor haar buitenlandse relaties. Dat is logisch gelet op de aanwezigheid van belangrijke instellingen zoals de Europese gemeenschap, de NAVO en de Europese zetels van multinationals. Bovendien vinden er vele congressen, evenementen en beurzen met internationale uitstraling plaats.

8. Imago omtrent Brussel

Uit een recent onderzoek naar het imago van Brussel bij de Vlamingen blijkt dat er een vrij negatieve beeldvorming bestaat over deze grootstad en dit bij alle leeftijdscategorieën en sociaal-economische groepen.

Het is voor de Vlamingen een stad waar veel migranten wonen, waar er veel verkrotte woningen staan. Brussel wordt niet gezien als gastvrij, vriendelijk, gezellig, proper, veilig. Jongeren en hoger geschoolden vinden iets meer dan anderen dat er in Brussel nog wat te doen is en het mogelijkheden biedt die men elders niet heeft. Brussel wordt ook weinig als de echte hoofdstad van Vlaanderen ervaren.

Ondanks deze minder positieve beeldvorming, wenst toch de helft van de Vlamingen beter geïnformeerd te worden omtrent de mogelijkheden in Brussel.

II. VLAANDEREN EN BRUSSEL : HUIDIGE BELEIDSINTENTIES EN BESLISSINGEN

1. Reeds vroeger geformuleerde beleidsintenties

1.1. Regeringsprogramma's van de Vlaamse Executieve

In de opeenvolgende regeringsverklaringen van de Vlaamse Executieve werd steeds uitdrukkelijk verwezen naar de verbondenheid met Brussel-Hoofdstad.

Sinds de installatie van de derde Vlaamse Regering wordt het Brussels lid binnen de Executieve uitdrukkelijk belast met de coördinatie van het beleid t.a.v. Brussel-Hoofdstad.

In de regeringsprogramma's van 30 januari 1988 en van 2 februari 1989, wordt telkenmale benadrukt dat Vlaanderen zeer grote betekenis hecht aan Brussel, zijn hoofdstad. De Brusselse Vlamingen zullen zo goed mogelijk gesteund worden en er zal voor een versterking van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel worden gezorgd. **Kwaliteits-**behoud en verbetering van de nederlandstalige voorzieningen en een reële openheid t.a.v. anderstaligen zijn de krachtlijnen van het beleid.

In het beleid zal rekening gehouden worden met het specifieke karakter van Brussel-Hoofdstad als enig tweetalig gebied. Er zal een politiek van positieve acties gevoerd worden wanneer de eigen positie van de Vlaamse gemeenschap dit vereist, en er zal in het bijzonder aandacht besteed worden aan de toepasbaarheid van de reglementeringen op de Brusselse situatie. Daarnaast zal gestreefd worden naar een goede samenwerking met de Franse gemeenschap op basis van gelijkwaardig partnerschap.

Het ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden zal een coördinerende rol spelen op grond van een uit te werken geïntegreerd actieplan.

Met het oog op een goede relatie met de Vlaamse **Gemeen-**schapscommissie moest er dringend werk gemaakt worden van een decreet dat de organisatie van de voogdij zou regelen. Dit decreet is ondertussen goedgekeurd door de Vlaamse Raad en afgekondigd door de Vlaamse Executieve.

De gemeenschapsministers kregen daarenboven de opdracht te onderzoeken hoe reglementerende en uitvoerende bevoegdheden met bijbehorende middelen via raamdecreten overgedragen kunnen worden. Hiervoor heeft de **gemeen-**schapsminister van Brusselse Aangelegenheden een **stu-**dieopdracht gegeven die deze problematiek in al haar complexiteit moet bestuderen. Binnen het ministerieel comité zullen de hieruit voortvloeiende conclusies en aanbevelingen besproken worden en doorgestuurd worden aan de Executieve die er de passende besluiten moet uit trekken.

De Vlaamse Regering wenst ook actiever betrokken te worden bij de nationale instellingen en organen met zetel in Brussel. Zij is ook bereid **samenwerkingsak-**koorden af te sluiten met het Brussels Gewest om **grens-**overschrijdende problemen te regelen, inzonderheid op het vlak van infrastructuur, verkeer, waterzuivering en afvalverwerking.

1.2. Geïntegreerd actieplan

Op 25 mei 1988 keurde de Vlaamse Executieve de krachtlijnen goed voor een geïntegreerd actieplan t.a.v. Brussel-Hoofdstad. Deze krachtlijnen kunnen als volgt samengevat worden :

- De Vlamingen moeten binnen hun eigen hoofdstedelijk gebied in ruime mate medebeheer krijgen in **machtspa-**ritaire verhoudingen, en dit op alle beleidsniveaus. Deze wens is op het gemeentelijke niveau na, groten-deels gerealiseerd dankzij de bijzondere wet van 12 januari 1989 inzake de Brusselse instellingen.
- De zorg en de aandacht van de Vlaamse gemeenschap voor Brussel moet een basishouding worden waarbij telkenmale onderzocht wordt in hoeverre de reglementeringen toepasbaar zijn op de Brusselse situatie. Indien de

specifieke situatie in Brussel dit vereist, moeten hetzij specifieke normen in de Vlaamse decreten en besluiten geïntegreerd worden, hetzij reglementerende en uitvoerende bevoegdheden via raamdecreten naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie overgeheveld worden.

- De Vlaamse gemeenschap moet zelfs bereid zijn positieve acties te voeren voor Brussel, indien de concurrentiële positie t.o.v. de dominante groep van franstaligen of de hoofdstedelijke functie dit verantwoordt.
- De band tussen de Vlaamse gemeenschap met haar hoofdstad dient ook tot uiting te komen in de financiële middelen die ter beschikking gesteld moeten worden voor de oprichting, instandhouding en werking van de Vlaamse instellingen en organisaties in Brussel.
- De verbondenheid moet eveneens tot uiting komen in de reële aanwezigheid van Vlaamse Brusselaars in de adviesraden en commissies van de Vlaamse gemeenschap.
- De kwaliteit van de Vlaamse voorzieningen zal ondersteund worden. Zij zullen toegankelijk zijn voor zowel anderstaligen als voor Vlamingen uit het randgebied.
- Vlaanderen zal een groot deel van zijn culturele uitstraling laten gebeuren via zijn hoofdstad. De Vlaamse herkenbaarheid in Brussel zal tot stand gebracht worden door een actieve en gebundelde aanwezigheid van de Vlaamse gemeenschap op grote culturele manifestaties, beurzen en tentoonstellingen.
- Er zal naar een goede samenwerking met de Franse gemeenschap gestreefd worden op basis van gelijkwaardig partnerschap.
- Tot slot wordt gepleit voor een ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden in de Executieve en voor een cel Brussel in het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Sinds juli 1988 **bestaat** er een ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden. Een administratieve cel zal volgend jaar opgericht worden in het kader van de herstructurering van het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

1.3. Ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden

Een ministerieel comité heeft een beleidsvoorbereidende en coördinerende taak. Hier kunnen dossiers aan een voorafgaand en meer technisch onderzoek onderworpen worden. Men zal waar mogelijk een gemeenschappelijk standpunt trachten te bereiken tussen de verschillende politieke fracties voordat het aan de voltallige Executieve wordt voorgelegd.

Op 13 juli 1988 werd voor het eerst een ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden opgericht onder voorzitterschap van de heer H. WECKX die toen ook bevoegd was voor de coördinatie van het beleid t.a.v. Brussel. Het comité was samengesteld uit alle leden van de Executieve bevoegd voor gemeenschapsaangelegenheden.

In het comité en in de permanente **interkabinettenwerk**-groep werden meerdere vergaderingen gewijd aan de problematiek i.v.m. het toepassen van Vlaamse decreten op de Brusselse situatie, de vertegenwoordiging van Vlaamse Russelaars in Hoge Raden en adviescomités van de Vlaamse Executieve, alsook aan de financiële inbreng van de Vlaamse gemeenschap in Vlaams-Brusselse instellingen, diensten of organisaties. Binnen dit ministerieel comité werden ook de krachtlijnen voor het geïntegreerde actieplan voorbereid..

Binnen de huidige proportionele Executieve (18 oktober 1988) werden meerdere ministeriële comités in 't leven geroepen waaronder één voor Brusselse aangelegenheden. Zij staan alle onder voorzitterschap van de voorzitter van de Executieve. Naast deze laatste maken de **vice**-voorzitter van de Executieve en één vertegenwoordiger van elke politieke fractie uit de Executieve deel uit van de comités. (1).

(1) Het ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden is samengesteld uit de heren GEENS, DE BATSELIER, DE WULF, WECKX, DEWAELE en SAUWENS.

In het ministeriële comité voor Brusselse aangelegenheden en in de permanente werkgroep werden standpunten voorbereid omtrent het optierecht van de bicommunautaire instellingen voor een unicommunautair statuut, de verdeling van de correlatieve middelen overeenkomstig artikel 65 van de financieringswet, het ontwerp-decreet houdende organisatie van het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie, een reeks besluiten m.b.t. de werking van de V.G.C... (o.a. het rekening- en begrotingsstelsel), belangrijke studieopdrachten en een eerste stellingname m.b.t. de band tussen Vlaanderen en Brussel.

De adviezen van het comité werden telkenmale door de Vlaamse Executieve bekrachtigd via een beslissing. De huidige Vlaamse Executieve heeft m.b.t. de delegatie van bevoegdheden aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie reeds volgend standpunt ingenomen.

De delegatie van verordeningenbevoegdheden aan de V.G.C. moet passen in een (globale) strategie van de Vlaamse gemeenschap omtrent het te voeren beleid t.a.v. **Brussel-Hoofdstad**.

De verordeningen van de V.G.C. zijn van ondergeschikte orde t.a.v. de Vlaamse decreten. Zij kunnen deze aanvullen afhankelijk van de specifieke situatie waarin de Vlaamse voorzieningen hun plaats hebben. De delegatie kan te allen tijde bijgestuurd en eventueel ingetrokken worden. De delegatie is een kwestie van opportuniteit die per deeldomein bekeken zal worden. Zij mag geenszins tot gevolg hebben dat het beleid in Brussel losgekoppeld wordt van dat van de rest van Vlaanderen. Zij is enkel wenselijk als hierdoor de positie van de Vlaamse Brusselaar verbeterd wordt.

De mogelijke delegatie van bevoegdheden moet ook beoordeeld worden rekening houdend met de taak die de Vlaamse gemeenschap wil toekennen aan de Vlaamse **Gemeenschapscommissie**. De V.G.C. heeft bovengemeentelijke, overkoepelende en coördinerende taken te vervullen in Brussel.

De Vlaamse gemeenschap moet zich verantwoordelijk blijven voelen voor Brussel, zijn hoofdstad en voor de uitstraling van de Vlaamse eigenheid en rijkdommen.

2. Uitvoering van de bijzondere wet van 12 januari 1989 m.b.t. de Brusselse Instellingen

Teneinde de nieuwe Brusselse instellingen goed te laten starten en de band tussen Vlaanderen en Brussel concreet gestalte te geven, is uitvoering gegeven aan een aantal bepalingen in de bijzondere wet van 12 januari 1989 m.b.t. de Brusselse instellingen.

Hierna volgt een overzicht :

- a. Besluit van de Vlaamse Executieve van 14 juni 1989 tot aanwijzing van een Brussels lid van de Vlaamse Executieve zoals genoemd in artikel 76 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen (B.S. 20.7.89).
- b. Decreet van 5 juli 1989 tot organisatie van het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie (B.S. 26.8.89).
Uitvoering van artikel 83 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 m.b.t. de Brusselse instellingen (BWBI).
- c. Besluit van de Vlaamse Executieve van 5 juli 1989 tot vaststelling van het begrotings- en rekeningstelsel van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (B.S. 26.8.1989).
Uitvoering van artikel 82 van B.W.B.I.

Voorlopig werd het koninklijk besluit van 1 juni 1972, dat van toepassing was op de N.C.C., toepasbaar verklaard op zijn rechtsopvolger.

- d. Besluit van de Vlaamse Executieve van 12 juli 1989 tot aanwijzing van de gemeenschapsminister bevoegd voor de uitoefening van het toezicht op de Vlaamse **Gemeenschapscommissie** (B.S. 19.8.89).
Uitvoering van voornoemd decreet van 5 juli 1989.

Recentelijk is een studie afgerond omtrent een nieuw concept voor het rekening- en begrotingsstelsel voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Dit zal tegen eind 1990 geconcretiseerd worden in een besluit van de Vlaamse Executieve. Het nieuwe concept zal rekening houden met het sui generis-statuuat van de Vlaamse **Gemeenschapscommissie**.

Het zal voldoende financiële verantwoordelijkheid geven aan deze instelling maar tevens voldoende doorzichtigheid waarborgen t.a.v. de voogdijoverheid. Het zal bovendien fungeren als communicatie- en **controle-**middel tussen de Taalgroep en het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Momenteel loopt ook een onderzoek omtrent de opportuniteit van de delegatie van verordenende en uitvoerende bevoegdheden aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie en zijn college. Deze mogelijkheid is opgenomen in de bijzondere wet van 12 januari 1989 inzake Brusselse instellingen. Teneinde deze overdracht met al haar consequenties te kunnen inschatten, zullen de institutionele, **communautaire**, administratieve en financiële context alsook de algemene grootstedelijke problematiek aangegeven worden die de band tussen Vlaanderen en Brussel typeren.

Alle gemeenschapsministers met gemeenschapsbevoegdheden en de leden van het ministerieel comité voor Brusselse Aangelegenheden maken deel uit van de stuurgroep.

Deze studie heeft tot doel het debat over een mogelijke delegatie van bevoegdheden aan de Vlaamse **Gemeenschapscommissie** te openen en te onderbouwen met basisinformatie zodat de draagwijdte van de beslissing in al haar aspecten vooraf ingeschat kan worden.

3. Brusselse aangelegenheden in Vlaamse decreten

In 1990 is er een duidelijke doorbraak vast te stellen. In de nieuwe decreten zijn telkenmale waar nodig, aangepaste normen ingeschreven t.a.v. Brussel-Hoofdstad of wordt de Vlaamse Gemeenschapscommissie als initiatiefnemer erkend.

In het bijzonder gaat het om :

- a. Aangepaste onderwijsmaatregelen via het lentedecreet en zijn uitvoeringsbesluiten :

- verhoogde pedagogische ondersteuning (+ 0,10 lestijd) voor de leerlingen in de tweede en de derde graad van het voltijds secundair onderwijs;
 - verlaging van de norm in het deeltijds **beroepssecundair** onderwijs (18 leerlingen i.p.v. 25);
 - deeltijds kunstonderwijs;
1. verhoogde coëfficiënt (+ 30%) voor de leerlingen in de lagere en de middelbare graad;
 2. verlaging van de behoudsnorm en van de norm voor aanstelling en subsidiëring van een directieambt;
- behoudsmogelijkheid van scholen en afdelingen in het Aanvullend Secundair beroepsonderwijs en **het HOB** tot de rationalisatienorm opnieuw bereikt wordt :
- b. Aangepaste maatregelen in decreet en uitvoeringsbesluit inzake basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen :
 - de V.G.C. treedt op als gemeentebestuur en/of OCMW;
 - verlaging van het minimale aantal deelnemersuren (4000 i.p.v. 6000).
 - c. Aangepaste maatregelen in het decreet inzake kansarmoedebestrijding :

voorafname van 30 miljoen (in 1990) en 40 miljoen (voor 1991 tot 1998) voor Vlaamse projecten in Brussel via de V.G.C.
4. Lid met raadgevende stem

De meest directe en trouwens institutioneel ingebouwde weg om rechtstreekse contacten te hebben tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is de aanwezigheid van het Brusselse lid van de Vlaamse Executieve in de colleges van deze Brusselse organen. Dit kan beschouwd worden als

een vorm van preventieve voogdij. Zo kunnen strijdigheden met Vlaamse decreten en besluiten al gesignaleerd worden op het moment van de beslissing. Anderzijds biedt de aanwezigheid van het Brusselse lid in de colleges ook de mogelijkheid om informatie uit te wisselen en overleg te plegen over thema's waar gemeenschappelijke belangen kunnen spelen.

5. Geldmiddelenstroom van de Vlaamse gemeenschap naar Brussel-Hoofdstad

Sinds meerdere jaren gaan er aanzienlijke geldmiddelen naar Vlaams-Brusselse voorzieningen. In 1989 ging het om een bedrag van 10,5 miljard fr. of 5,8% van de **gemeenschaps-**begroting. Dit bedrag zal nog stijgen aangezien er via het fonds voor armoedebestrijding gedurende 8 jaar jaarlijks een bedrag van 40 miljoen fr. gereserveerd wordt voor projecten van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Daarenboven zullen de middelen (170 miljoen fr.) die ter uitvoering van artikel 65 van de financieringswet worden overgeheveld naar de Vlaamse gemeenschap, jaarlijks **geheer-**investeerd worden in de nederlandstalige persoonsgebonden voorzieningen (voorheen bicommunautair erkend).

Deze geldstroom is zeker niet te veronachtzamen en is terecht meer dan proportioneel in vergelijking met het aandeel van de Vlaamse Brusselaars in de totale bevolking. Brussel is immers de hoofdstad van Vlaanderen en vervult een regionale ontvangstfunctie voor een ruim gebied. De Vlaamse Brusselaars moeten er gelijke kansen krijgen in vergelijking met de overige Vlamingen en in vergelijking met de franstalige medeburgers.

Vlaanderen heeft in het bijzonder geïnvesteerd in het nederlandstalig onderwijs in dit enige als tweetalig erkende gebied. In 1989 ging dit over 8,6 miljard fr.. In de Vlaamse scholen telde men in het schooljaar 1988-89 47.423 schoolgaande kinderen en jongeren of 3,9 procent van de Vlaamse schoolbevolking. Brussel heeft als compensatie voor het wederinvoeren van de keuzevrijheid van het gezinshoofd ook gemeenschapspeutertuinen en kinderdagverblijven verkregen, wat nergers anders bestaat.

De cultuursector staat met het rijke Vlaams-Brusselse verenigingsleven op de tweede plaats. In 1989 werd 288 miljoen fr. uitgegeven voor initiatieven inzake **volksontwikkeling**. De NCC diende destijds vaak zelf initiatieven te nemen wegens gebrek aan openheid vanwege de gemeentebesturen. Op gebied van investeringen werden t.o.v. Brussel positieve acties gevoerd : **12,1** procent van de vastleggingskredieten werd besteed aan Brusselse **trefcentra**. De voorbije tien jaar werden in deze sector aanzienlijke (1.395 miljoen fr.), investeringen gedaan. In Brussel zijn de nederlandstalige welzijnsvoorzieningen, buiten de raadplegingen van Kind en Gezin en de gesubsidieerde kinderdagverblijven, minder goed uitgebouwd.

Toch werd nog 317 miljoen fr. (**1,9** procent begroting) besteed aan welzijnsvoorzieningen. In de volksgezondheid was, met uitzondering van het medische schooltoezicht, het merendeel der voorzieningen bicommunautair erkend. Na het optierecht is hierin enige kentering waar te nemen.

Daarnaast beschikt de gemeenschapsminister voor Brusselse aangelegenheden over een bijzonder budget (40 miljoen fr. vastleggingen) voor typisch op Brussel georiënteerde initiatieven.

Binnen de geldmiddelenstroom naar Brussel, vormt de dotatie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie de duidelijkst herkenbare en meetbare band met de Vlaamse Brusselaars.

Deze dotatie bedroeg in 1989 **285,3** miljoen fr. De stijging met **40,4** miljoen fr. in vergelijking met de dotatie aan de NCC moest de VGC de mogelijkheid bieden haar **nieuwe** opdrachten inzake persoonsgebonden materies uit te oefenen. In 1990 heeft de Vlaamse Raad een dotatie van **325,7** miljoen fr. goedgekeurd. Voor 1991 wordt een dotatie van 375 miljoen fr. voorgesteld. De dotatie aan de Vlaamse **Gemeenschapscommissie** steeg tussen 1986 en 1990 met 46 procent. Dit is een ernstige inspanning als men weet dat de Franse Gemeenschapscommissie in 1989 slechts een dotatie van 288 miljoen fr. ontving.

6. Extra initiatieven van de Gemeenschapsminister van
Brusselse Aangelegenheden

Sinds 1989 beschikt de Gemeenschapsminister bevoegd voor de coördinatie van het beleid t.a.v. Brussel-Hoofdstad over een eigen budget. In 1989 ging het om 40 miljoen fr. vastleggingskredieten en in 1990 om 60 miljoen fr. voor allerlei uitgaven voor extra initiatieven inzake **Brussel-Hoofdstad** (programma 99 - Brusselse Aangelegenheden).

Dit budget mag enkel aangewend worden voor initiatieven die niet tot de functionele bevoegdheid behoren van de **gemeenschapsministers**. Zij moeten coördinerend, innoverend of kwaliteitsondersteunend zijn, de Vlaamse aanwezigheid in Brussel versterken of Brussel beter bekendmaken als hoofdstad van Vlaanderen.

a) kwaliteitsondersteunins van Vlaams-Brusselse
voorzieningen

- wetenschappelijk en actiegericht onderzoek m.b.t. het aanleren van het Nederlands door anderstaligen in het nederlandstalig basisonderwijs in de Brusselse agglomeratie;
- wetenschappelijk onderzoek m.h.o. op het opstellen van een strategisch plan voor persoonsgebonden aangelegenheden in Brussel.

b) bekendmaken van Brussel in Vlaanderen en in Europa

- onderzoeksoopdracht m.b.t. het imago van Brussel in Vlaanderen;
- onderzoeksoopdracht m.b.t. de mogelijkheden en opportuniteit van de oprichting van een Vlaams Informatiecentrum in Brussel;
- opdracht voor het stripverhaal "**Barelli** in bruisend Brussel" en de vertaling ervan in het Duits, Engels en Frans;

- opdracht voor het maken van de videofilm "Ogenblikken in Brussel";
- voorbereiding van project voor geïntegreerde werkweken in Brussel voor lagere scholen uit Vlaanderen.

c) culturele uitstraling van Vlaanderen en ondersteunen van het Nederlandstalig karakter in Brusselse projecten

- steun aan wereldcreatie van **"Camelot"** door het Koninklijk Ballet van Vlaanderen;
- steun aan feestprogramma vijftig jaar "Jeugd en Muziek" in Brussel;
- steun aan Brosella-festival;
- steun aan zomerprogramma van Ancienne Belgique "Boterhammen in het **Park**".

d) Relatie met Vlaamse Gemeenschapscommissie

- onderzoeksoopdracht omtrent mogelijkheden en opportuniteit van delegatie van reglementerende of, uitvoerende bevoegdheden aan de V.G.C.
- onderzoeksoopdracht m.h.o. op een nieuw rekening- en begrotingsstelsel voor de V.G.C.

7. De Vlaamse Raad

7.1. Werkgroep Brussel

Binnen de Vlaamse Raad werd in 1987 een werkgroep Brussel opgericht. Deze heeft een hele reeks hoorzittingen georganiseerd met vertegenwoordigers van Vlaams-Brusselse koepelorganisaties of agglomeratieverbanden, alsook met gemeenschapsministers respectievelijk bevoegd voor onderwijs, cultuur, volksgezondheid en Brusselse aangelegenheden evenals de voorzitter van de Vlaamse Executieve. De werkgroep-Brussel heeft in mei 1989 haar eindrapport ingediend.

Dit rapport bevat voorstellen die betrekking hebben op de relatie tussen Vlaanderen en Brussel, en op de uitbouw van de nederlandstalige voorzieningen in **Brussel-Hoofdstad**. De werkgroep Brussel pleitte voor :

- een vaste commissie-Brussel in de Vlaamse Raad waar onder meer ontwerp-decreten besproken kunnen worden die de relatie met de Vlaamse Gemeenschapscommissie regelen (voogdij, delegatie bevoegdheden).
Deze vraag is slechts ten dele ingewilligd door de recente oprichting van een vaste **adviescommissie-Brussel** in de Vlaamse Raad;
- een soepele houding vanwege de Vlaamse gemeenschap waaruit het vertrouwen in de Brusselse Vlamingen blijkt.
Met deze optie is rekening gehouden in het decreet tot organisatie van de voogdij over de Vlaamse **Gemeenschapscommissie**;
- samenwerkingsinitiatieven tussen de Vlaamse en Brusselse Executieven m.b.t. gewestmateries. Er dient ook gestreefd te worden naar samenwerking tussen de gemeenschappen m.b.t. gemeenschapsaangelegenheden en in het bijzonder m.b.t. de culturele uitstraling en de migranten:

- een systematisch onderzoek van ontwerp-besluiten en decreten naar mogelijke bepalingen die gevolgen hebben voor de concurrentiële positie van de Vlaamse t.a.v. de franstalige voorzieningen. Binnen het ministerieel comité voor Brusselse aangelegenheden van de Vlaamse Executieve zullen aangepaste regelingen en zelfs positieve acties t.a.v. de Vlaamse Brusselaars voorbereid worden.
- de openstelling voor iedereen van Vlaamse voorzieningen. Niettemin moeten het nederlandstalig karakter van de voorziening of organisatie en de kwaliteit van het aanbod gewaarborgd blijven.

Het gebruik van het Nederlands moet in alle sectoren en op alle niveaus aangemoedigd worden.

- het ter beschikking stellen van de Vlaamse gemeenschap van voldoende middelen om dit beleid uit te voeren.

Wat de diverse sectoren betreft :

- Voor het nederlandstalig onderwijs wordt de waarborg gevraagd voor ten minste één vestiging van alle richtingen van het secundair onderwijs met volledig leerplan en het HOBV, (per net) zoals dit in andere provinciehoofdplaatsen het geval is.
- Pedagogisch-didactische ondersteuning van de leerkrachten m.b.t. het aanleren van het Nederlands als tweede taal. De ouders moeten bij dit leerproces betrokken worden. (zie studie Gemeenschapsminister WECKX).
- Overleg met de Franse en Europese Gemeenschap i.v.m. migranten. Het bicultureel onderwijs moet verder ondersteund worden.
- Behoeftenonderzoek en planning m.b.t. de **cultuurvoorzieningen** en in het bijzonder m.b.t. de **infra-**

structuur die van de staat overgedragen wordt aan de Vlaamse Gemeenschap. Er zal de nodige ondersteuning gegeven worden **aan** de sociaal-culturele verenigingen. De werkgroep pleit voor samenwerking met de gemeentebesturen voor de uitbouw van lokale infrastructuur (in het bijzonder m.b.t. sport) die opengesteld moet worden voor alle inwoners. Er zal onderzocht worden hoe de culturele centra en sociaal-culturele raden optimaal kunnen samenwerken. (Een werkgroep binnen de V.G.C. heeft recentelijk een document uitgewerkt omtrent het concept van de gemeenschapscentra).

- Er is een planning wenselijk m.b.t. de restauratie en renovatie van architectonisch waardevolle gebouwen en sites.
- M.b.t. bicommunautaire instellingen die opteren voor een tweetalig of eentalig statuut zal een genuanceerd standpunt ingenomen worden al naargelang het gaat om ziekenhuizen, residentiële of ambulante voorzieningen.

7.2. Adviescomité voor Brusselse Aangelegenheden.

Na lang aandringen van verschillende politieke fracties, heeft het dagelijks bestuur van de Vlaamse Raad beslist een adviescomité voor Brusselse aangelegenheden op te richten.

Dit adviescomité heeft evenwel niet dezelfde bevoegdheden als een vaste commissie.

Het is veeleer te beschouwen als een reflectiekamer en een politiek platform voor overleg m.b.t. het te voeren beleid in Brussel. Dit betekent dat over eventuele Brusselse delen in ontwerp-decreten, later opnieuw ten gronde gedebatteerd wordt binnen de vaste commissies die bevoegd zijn voor de materie waarop het decreet betrekking heeft. Het ontwerp-decreet houdende organisatie van de voogdij over de Vlaamse Gemeenschapscommissie is vanwege zijn sectoroverschrijdend karakter besproken in de commissie voor de algemene zaken.

Binnen het adviescomité kan wel de basis gelegd worden voor parlementaire initiatieven inzake het beleid van de Vlaamse gemeenschap t.a.v. Brussel-Hoofdstad. Naast het aanhoren van de bevoegde gemeenschapsministers, kunnen ook belangrijke en representatieve koepelorganisaties van Vlaams-Brusselse voorzieningen en de leden van de Taalgroep van de Vlaamse Gemeenschapscommissie uitgenodigd worden voor besprekingen en debatten.

III. KRACHTLIJNEN VOOR HET TE VOEREN BELEID

1. De verbondenheid tussen Vlaanderen en Brussel

1.1. Geen isolement

De oprichting van de Brusselse instellingen mag er niet toe leiden dat in Vlaanderen en in Brussel een **twee-**sporenbeleid gevoerd wordt m.b.t. de **gemeenschapsaan-**gelegenheden.

De Vlaamse Brusselaars hebben er vanwege hun kwantitatief ondergeschikte positie in Brussel alle belang bij dat zij kunnen blijven deel uitmaken van de grote Vlaamse **moe-**dergemeenschap. Daaruit kunnen ze hun kracht en hun dynamisme putten om eigen accenten te leggen die inspelen op de lokale noden en behoeften.

De Vlaamse Brusselaars moeten vermijden dat ze door te afwijkende ontwikkelingen ten overstaan van de rest van Vlaanderen geïsoleerd geraken.

1.2. Solidariteit en positieve acties

Anderzijds moet de Vlaamse gemeenschap solidair zijn met de Vlaamse Brusselaars en rekening houden met de specifieke omstandigheden in Brussel-Hoofdstad, met name de concurrentiële positie t.o.v. de Franse gemeenschap en de geringere levensvatbaarheid van de voorzieningen omdat de Vlaamse bevolking in Brussel-Hoofdstad verspreid woont. Daarenboven moeten zij de hoofdstedelijke functie ondersteunen.

Doch ook de positieve elementen en krachten die aanwezig zijn in de grootstad zullen meer in het daglicht geplaatst worden en zullen aanleiding moeten kunnen geven tot nieuwsoortige samenlevingsvormen en **organisatie-**structuren.

We vermelden ondermeer de aanwezigheid van Europeanen en zovele andere culturen, de gastvrije houding van de Brusselaars en Vlaamse Brusselaars in het bijzonder alsook hun pluralistische ingesteldheid, het rijke verenigingsleven. Er zal tevens rekening gehouden worden met de reeds aanwezige infrastructuur en voorzieningen.

Om deze redenen **zullen** de Vlaamse Executieve en de Vlaamse Raad systematisch onderzoeken of de besluiten en decreten toepasselijk zijn op de Brusselse situatie. Eventueel zullen aangepaste normen of bepalingen ingevoerd worden- m.b.t. Brussel-Hoofdstad of zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie een extra rol toebedeeld krijgen.

De algemene stellingname is dat de voorzieningen in Brussel hetzelfde kwaliteitsniveau moeten hebben als in de rest van Vlaanderen. Vanwege de moeilijkere **start**-mogelijkheden, is een extra ondersteuning verantwoord.

De Vlaamse gemeenschap moet zelfs bereid zijn positieve acties te voeren t.a.v. haar hoofdstad indien de **con**-currentiële positie van de Vlaamse gemeenschap t.a.v. de dominante groep van franstaligen binnen dit tweetalig gebied dit vereist of indien dit haar hoofdstedelijke functie ten goede kan komen of indien hierdoor de aanwezige positieve krachten beter benut kunnen worden.

1.3. Overdracht van bevoegdheden

De Executieve zal sector per sector onderzoeken welke **uitvoerende** of reglementerende bevoegdheden en onder welke vorm overgeheveld zouden kunnen worden naar de Taalgroep of rechtstreeks naar het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie om redenen van efficiëntie, reikwijdte van de werking van de organisatie of de uitstraling van de voorziening. Desgevallend zal aan de Vlaamse Raad gevraagd worden deze delegatie-ontwerpen om te zetten in. decreten. Op deze manier kan men de Vlaamse Brusselaars de mogelijkheid bieden zelf verantwoorde-lijkheid te dragen voor hun lokale gemeenschap.

1.4. Overlegmogelijkheden

Er moeten voldoende overleg- en reflectiemogelijkheden geboden worden om de specifieke Brusselse situatie bij nieuwe regelgeving te bespreken, en om een samenhangend beleid t.a.v. Brussel voor te bereiden of te evalueren.

Binnen de Vlaamse Executieve zal het ministerieel comité voor Brusselse Aangelegenheden deze rol vervullen. T.a.v. de Vlaamse Raad zal een soortgelijke aanbeveling

gedaan worden m.b.t. het adviescomité voor Brusselse Aangelegenheden.

Het Brusselse lid binnen de Vlaamse Executieve, dat tevens lid is met raadgevende stem in de colleges van de Vlaamse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, zal een brugfunctie vervullen.

1.5. S o e p e l e

De Vlaamse Executieve, of het lid belast met de voogdij over de Vlaamse Gemeenschapscommissie zal, behoudens de punten waarvoor het decreet een voorafgaande goedkeuring eist, de eigen bevoegdheden van het College respecteren en hen aansporen tot zo groot mogelijke **zelfverantwoordelijkheid**. Daarbij dient ze rekening te houden met de budgettaire evenwichten, de toepassing van Vlaamse decreten en besluiten en de eerbied voor het algemeen belang.

1.6. Initiatieven van de Gemeenschapsminister van Brusselse Aangelegenheden

De gemeenschapsminister bevoegd voor de coördinatie van het beleid t.a.v. Brussel-Hoofdstad zal initiatieven nemen die bijdragen tot een positief imago van Brussel bij de Vlamingen, rekening houdend met wetenschappelijk onderzoek.

Er zullen eveneens hulpmiddelen ontwikkeld worden die bijdragen aan de kwaliteitsondersteuning van de Vlaamse voorzieningen in Brussel.

2. De Vlaamse Gemeenschapscommissie

Dit pleidooi voor de verbondenheid met de Vlaamse Gemeenschap betekent niet dat de Vlaamse Brusselaars geen eigen initiatieven mogen ontwikkelen, of dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie als een ondergeschikt bestuur in de **stricte** zin beschouwd zal worden. De Vlaamse **Gemeen-**schapscommissie heeft een specifieke opdracht te vervullen t.a.v. de Brusselse leefgemeenschap.

Hoewel de Brusselse gemeentebesturen vanzelfsprekend hun verantwoordelijkheden t.a.v. hun Vlaams ingezetenen moeten opnemen, zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie blijvend een hefboomfunctie vervullen t.a.v. de lokale Vlaams-Brusselse gemeenschap. Dit betekent onder meer dat zij initiatieven kan nemen die in Vlaamse Gemeenschapsdecreten en -reglementeringen toevertrouwd worden aan openbare besturen (gemeenten, **OCMW's** . . .) Tevens moet zij, zolang bepaalde Brusselse gemeentebesturen **nog** tekortschieten in hun opdracht t.a.v. hun Vlaamse inwoners, substitutief kunnen optreden. Daarenboven zal zij innoverend en **kwaliteits-**bewakend optreden en zal zij waardevolle beginnende projecten helpen om deze, zo snel mogelijk in te passen in de Vlaamse decreten en reglementeringen.

Zij zal verkennend onderzoek verrichten naar de **basisbehoeften** van de Vlamingen in Brussel en het bestaande aanbod hierop oriënteren of aanvullen. Mede met het oog hierop zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie de complementariteit en coördinatie van het bestaande aanbod stimuleren.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie zal aldus bijdragen tot de versterking van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel en tot het leefbaar maken van de stad.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie zal deze inspanningen leveren zowel m.b.t. culturele en onderwijsaangelegenheden -zoals haar rechtsvoorganger de NCC- als m.b.t. de persoonsgebonden aangelegenheden die haar door de Brusselwet recentelijk zijn toegewezen.

De Vlaamse Gemeenschap zal aan de Vlaamse **Gemeenschaps-**commissie voldoende middelen ter beschikking stellen om deze taken als inrichtende macht en later eventueel als verordenende macht, te kunnen waarmaken.

3. De erkenning en herkenning van Brussel als hoofdstad van Vlaanderen

Zowel uit hoofde van de verantwoordelijke politici als bij de **actoren** op het veld, moet de overtuiging groeien dat Vlaanderen niet kan zonder Brussel, zijn hoofdstad. Vlaanderen moet Brussel erkennen en herkennen als zijn hoofdstad.

3.1. Centrumfunctie voor een reatio

Brussel moet eerst volledig zijn rol als regionale stad kunnen spelen. Dit betekent dat in Brussel minimaal deze Vlaamse voorzieningen aanwezig moeten zijn die het mogelijk moeten maken een centrumfunctie uit te oefenen over het vrij ruime Vlaamse hinterland dat aan Brussel grenst.

De Vlaamse gemeenschap kan dit autonoom tot stand brengen op gebied van onderwijs, cultuur, welzijn en volksgezondheid. Deze natuurlijke relatie met het Vlaamse hinterland en met Vlaams-Brabant in het bijzonder, kan op haar beurt een versterking betekenen voor het draagvlak van de Vlaamse voorzieningen in Brussel.

3.2. Hoofdzetel van beslissingscentra

De keuze van Brussel als hoofdstad van **de Vlaamse** gemeenschap impliceert dat ze er haar hoofdzetel houdt. Het feit dat de belangrijkste politieke beslissingen in Brussel genomen worden, heeft een hoge symbolische waarde. Het is evenzeer van belang dat de grote Vlaamse organisaties hun belangrijkste beslissingscentrum zowel **op** economisch, sociaal als cultureel vlak in Brussel vestigen. Door zijn centrale ligging in de Europese gemeenschap, en de aanwezigheid van een internationaal netwerk heeft Vlaanderen er voordeel bij een vaste voet te hebben in deze grootstad.

De lokatiekeuze voor de parastatale instellingen zal gebeuren op basis van efficiëntie en bereikbaarheid t.a.v. de bevolking.

3.3. Internationale uitstraling

De erkenning van Brussel als hoofdstad betekent ook dat zij als label, promotiemiddel fungeert voor de Vlaamse Gemeenschap naar buitenuit. De Vlaamse Gemeenschap moet dan ook een patrimonium en organisaties of diensten hebben in Brussel die een nationale en internationale uitstraling kunnen schragen.

Er zullen ernstige inspanningen geleverd worden om een groot deel van de culturele en economische uitstraling van Vlaanderen te laten gebeuren via Brussel. Onder meer door een duidelijke aanwezigheidspolitiek op grote manifestaties, jaarbeurzen en tentoonstellingen, door de aanwezigheid in de mediawereld en door het aanbod van stijlvolle ontvangststructuren.

3.4. Samenwerking met andere gemeenschappen

Vanuit het besef van een herwonnen eigenwaarde en van machtsparitaire verhoudingen op het vlak van **gemeenschap**sangelegenheden, zal er oordeelkundig meegewerkt worden aan biculturele en bicommunautaire initiatieven of aan **co-producties** die de hele bevolking ten goede komen. Deze samenwerking is ook wenselijk met de Europese en andere internationale organisaties die Brussel als hun standplaats kiezen. Enkel op deze wijze zal voor **multi-aspectuele** problemen zoals de migranten, de kansarmoede, de verdrijving van de woonfunctie in de centrumgemeenten ... een oplossing gevonden worden. Door gebundelde acties zal Brussel ook een grotere uitstralingskracht krijgen waarvan de Vlaamse gemeenschap in afgeleide orde ook geniet.

3.5. Een hoofdstad waar men zich als Vlaming thuisvoelt

De erkenning van Brussel als hoofdstad van Vlaanderen betekent dat de Vlamingen deze stad en haar bewoners ervaren als een natuurlijk deel van hun gemeenschap en als een hoofdstad waar men zich thuis voelt. Dit betekent dat we ons ook als Vlamingen moeten kunnen en willen gedragen in Brussel. Indien we Brussel een Vlaams karakter willen blijven geven, moeten we er onze taal durven spreken zowel in het werkmilieu, als bij het **ontspannings**leven en het winkelen.

3.6. Een Vlaams kwaliteitslabel

De Vlaamse aanwezigheid moet duidelijk herkenbaar zijn. Dit kan door het ontwikkelen van een typisch, Vlaamse label. Een imago dat op alle beleidsniveaus terug te

vinden is. De grote troeven van de Vlaamse voorzieningen zijn hun hoogstaande kwaliteit en hun open karakter. Om dit imago te kunnen behouden, moet Vlaanderen voldoende blijven investeren in Brussel en in zijn erkenningsbeleid rekening houden met de traditie van openheid t.a.v. anderstaligen. Het moet er ook rekening mee houden dat er specifieke vereisten gesteld worden aan deze voorzieningen vanwege de grootstedelijke, snel evoluerende maatschappij en de concurrentiële positie ten aanzien van de franstalige voorzieningen. De rendabiliteitsdrempels liggen vaak lager omdat de Vlamingen, hoe dan ook een minderheidsgroep, geografisch ongelijk verspreid wonen.

4. Brussel als woonstad

Brussel moet opnieuw een stedelijk milieu worden waar men graag woont, werkt en vertoeft. Dit vereist een **kwali-**teitsvol leefmilieu, een veilige omgeving, aantrekkelijke verblijfsmogelijkheden voor alle sociaal-economische **bevol-**kingslagen alsook een goede ontvangstinfrastructuur voor de bezoekers. Om deze doelstellingen te bereiken zal een stuk welvaart nagestreefd moeten worden mede om de sociale doeleinden te kunnen financieren. Het ene mag echter niet ten koste van het andere en beide moeten in eenzelfde tempo evolueren.

De Bijzondere wet inzake de Brusselse instellingen heeft een groot deel van de verantwoordelijkheid in de handen gelegd van de Brusselaars zelf. Terecht trouwens. Zij hebben middelen en instellingen gekregen om een krachtig stedelijk herstelbeleid te realiseren.

Voor grensoverschrijdende problemen inzake leefmilieu, verkeer, infrastructuur en andere gewestmateries is regelmatig overleg tussen de gewesten wenselijk en noodzakelijk om betaalbare en doeltreffende oplossingen **te** vinden die de hele bevolking ten goede komen.

Ook de gemeentebesturen dragen een verantwoordelijkheid voor het woonklimaat in Brussel. Er moet worden op toegezien dat iedereen op gelijke wijze toegang krijgt tot deze lokale voorzieningen en er zich veilig voelt.

De Vlaamse gemeenschap heeft evenwel ook de verantwoordelijkheid om in haar beleid ten aanzien van de Brusselse Vlamingen, rekening te houden met de wijzigingen in de leef- en woonsituatie in de hoofdstad die mede door de inbreng van de andere overheden (Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Franse Gemeenschap, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) zullen plaatsvinden. De aanwezigheid van degelijke en voldoende Vlaamse voorzieningen is een wezenlijke voorwaarde voor een kwaliteitsvol leef- en woonklimaat waarin Vlamingen van binnen en buiten de hoofdstad zich thuis kunnen voelen. Deze aanwezigheid geldt zowel op het vlak van de culturele voorzieningen als op dat van de onderwijs-, welzijns- en gezondheidsinstellingen.

IV. ACTIEVOORSTELLEN OP KORTE EN MIDDELLANGE TERMIJN

Er zijn ongetwijfeld reeds heel wat aanzetten gegeven om de beleidsopties te realiseren die in hoofdstuk III zijn geformuleerd.

Het ideeëngoed is via de opeenvolgende regeringsprogramma's in feite reeds in grote lijnen aanvaard binnen de Vlaamse Executieve.

De juridische basis voor de uitvoering van het beoogde beleid is aanwezig of er wordt aan gewerkt. De **beleids-**voorbereidende en overlegstructuren bestaan en kunnen hun rol vervullen.

De opties zullen op korte en middellange termijn evenwel verder geconcretiseerd én gerealiseerd moeten worden. Voor het verstevigen van de band tussen Vlaanderen en Brussel is het zaak dat op een aantal domeinen vooruitgang geboekt wordt omdat zij een symbolisch of een sturend effect hebben.

1. In de eerste plaats moet er systematisch in de verschillende beleidsdomeinen overlopen worden waar een overdracht van reglementerende en/of uitvoerende bevoegdheden aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie gewenst is. Bovendien moeten eventueel de nodige decreetgevende initiatieven genomen worden. De inventarisatie en de onderlinge afstemming van het beleid kunnen voorbereid worden binnen het ministerieel comité voor Brusselse Aangelegenheden. Uit de studieopdracht omtrent dit thema zal de nodige achtergrondinformatie gehaald worden.
2. Er moet een totaalconcept ontwikkeld worden en een bijbehorende strategie omtrent een positieve imago-vorming bij de Vlamingen. Na kennis genomen te hebben het positieve dat nu reeds waar te nemen is bij de Vlaamse bevolking, en na inzicht gekregen te hebben in de wijze waarop haar gedrag beïnvloed kan **worden**, zal men duidelijk moeten formuleren welke boodschap men wil overbrengen over Brussel en hoe men deze zal brengen (media, informatiecentrum).

3. Er moet ook dringend werk gemaakt worden van een planning inzake de culturele infrastructuur in Brussel. Dit veronderstelt een voorafgaande visie omtrent de rol die de Vlaamse Gemeenschapscommissie zal vervullen m.b.t. het cultuurbeleid. Er wordt algemeen aangenomen dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie innoverend en ondersteunend moet optreden t.a.v. het lokale en bovenlokale (agglomeratieniveau) cultuurleven in Brussel. Initiatieven met een ruimere uitstraling worden rechtstreeks vanuit de Vlaamse gemeenschap uitgebouwd en beheerd.

Parallel met deze visie moet een infrastructuurbeleid gevoerd worden waarin duidelijkheid gecreëerd wordt m.b.t. het beheer en eventueel de eigendomsoverdracht van culturele infrastructuur aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Hoe dan ook moet de Vlaamse gemeenschap de nodige middelen reserveren om een voldoende aanbod aan infrastructuur met tenminste een basisuitrusting te kunnen instandhouden in Brussel-Hoofdstad.

Er zal eveneens een debat ten gronde gehouden moeten worden omtrent de vestiging van de lokale, bovenlokale en regionale culturele infrastructuur waarbij er voor gezorgd moet worden dat voor Brussel bestaande infrastructuren niet afgewend worden van de **Vlaams-Brusselse** doelstellingen.

BIJLAGE 1.

Uittreksel uit het
Regeerakkoord van 2 februari 1989,

BRUSSEL-HOOFDSTAD

Vlaanderen hecht zeer grote betekenis aan Brussel, zijn hoofdstad.

Zowel in het kader van de nieuwe Brusselse structuren als in het vooruitzicht van de Europese eenheidsmarkt is het belangrijk dat Vlaanderen de band met -zijn hoofdstad behoudt en verstevigt. Hierbij moeten de gevolgen voortvloeiend uit het specifieke karakter van Brussel-Hoofdstad als enig tweetalig gebied erkend worden. Kwaliteitsbehoud van de Nederlandstalige voorzieningen en reële openheid t.a.v. de anderstaligen zullen dan ook de krachtlijnen uitmaken van het beleid.

Daarom zal naast een politiek van positieve acties wanneer de eigen positie van de Vlaamse Gemeenschap dit vereist en naast een bijzondere zorg voor de toepasbaarheid van de reglementeringen op de Brusselse situatie, gestreefd worden naar een goede samenwerking met de Franse Gemeenschap, op basis van gelijkwaardig partnerschap. Het Ministercomité voor Brusselse Aangelegenheden en het verder uit te werken geïntegreerd actieplan vervullen daarbij een belangrijke coördinerende rol.

De Vlaamse Regering zal spoedig een ontwerp-decreet indienen bij de Vlaamse Raad m.b.t. de organisatie van het specifiek toezicht van de Vlaamse Gemeenschap op de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De Gemeenschapsministers zullen, elk voor wat hun domein betreft, in het Ministercomité voor Brusselse Aangelegenheden de opportuniteit onderzoeken om reglementerende en Uitvoerende bevoegdheden en bijhorende middelen m.b.t. Nederlandstalige instellingen in Brussel-Hoofdstad via raamdecreten over te dragen aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De Vlaamse Regering zal verder voorstellen uitwerken aangaande de vertegenwoordiging van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest in de beheers- of beslissingsorganen van een aantal nationale instellingen en organismen, met zetel in **Brussel-Hoofdstad**.

Subsidiëring van de Vlaamse Gemeenschap t.a.v. de
Vlaams-Brusselse instellingen en organisaties

Hoe duur-zaam is de band van Vlaanderen met Brussel ?

De laatste maanden wordt er in debatten en de pers vaak gesproken over de band van Vlaanderen met Brussel. Deze heeft altijd bestaan. Naast het historisch perspectief, heeft de verbondenheid ook een institutioneel karakter gekregen. Naar aanleiding van de communautarisering der bevoegdheden, werd zelfs in de grondwet ingeschreven dat de Vlaamse decreten en besluiten m.b.t. cultuur, onderwijs, welzijn en gezondheid ook toepasbaar zijn op de Brusselse instellingen die zich omwille van hun organisatie duidelijk richten naar de Vlaamse taalgemeenschap. De Brusselwet van 12 januari 1989 heeft aan dit principe niets gewijzigd. Er zijn wel een aantal nieuwe organen gecreëerd die moeten toelaten dat de Brusselaars meer verantwoordelijkheid krijgen voor hun eigen grondgebied. Zo kan de Vlaamse Gemeenschapscommissie optreden als inrichtende macht op het domein van de gemeenschapsaangelegenheden. Zij kan ook een verordenende bevoegdheid uitoefenen inzoverre de Vlaamse Raad haar hiertoe machtiging geeft.

Het vinnig optreden van de Vlaamse Brusselaars in, deze nieuwe instellingen kan ons enkel verheugen en bevestigen dat zij volle vertrouwen hebben in de werking van de nieuwe organen : de Brusselse Gewestexecutieve, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

./.

Dat deze "positionering" van de Vlaamse Brusselaars in de nieuwe Brusselse instellingen ook een zekere herpositionering meebrengt ten opzichte van de Vlaamse Gemeenschap hoeft ons dan ook geenszins te verwonderen noch te verontrusten. De twee vragen die de jongste maanden de ronde deden en het publieke forum bereikten illustreren dit. Eén vraag sloeg op het verkrijgen van meer bevoegdheden, de andere op het bekomen van meer middelen.

De vraag op welk niveau de beslissingen het best voorbereid en uitgevoerd worden, is een opportuiniteitskwestie die voor ieder domein afzonderlijk moet onderzocht worden en waarvoor de ganse Vlaamse Gemeenschap verantwoordelijkheid draagt. Hier spelen niet alleen budgettaire overwegingen een rol, maar ook principes van efficiënt beheer, gelijke kwaliteit voor alle burgers, decentralisatie van bestuur.

Een ander debat is of Brussel over voldoende middelen beschikt om haar hoofdstedelijke functie goed te kunnen vervullen en als aantrekkelijke woonstad en leefmilieu te fungeren voor de Vlamingen.

Het gewetensonderzoek waartoe de Vlaamse Brusselaars ons oproepen is verre van misplaatst. Het is eerder een uitnodiging om een balans te maken. Geen eenvoudige klus ! Er bestaat immers geen instantie die deze gegevens systematisch registreert en analyseert. In afwachting dat de herstructurering van de diensten van de Vlaamse Gemeenschap een soort Brusselcel zal in het leven roepen, heb ik vanuit mijn coördinatie-opdracht voor Brussel de eerste vingeroefeningen gemaakt. Los van zekere manco's en schoonheidsfouten krijgen wij toch een eerste duidelijk overzicht over de financiële middelen die de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks in Brussel investeert.

1. De verschillende geldstromen.

Wanneer we de balans opmaken, moeten we dit volledig doen. De bestedingen ten gunste van Brussel komen immers via verschillende kanalen. Vooreerst is er het Gewest (ook bevoegd voor agglomeratiemateries) dat met zijn budget van 31 miljard F heel wat kan realiseren op gebied van huisvesting, ruimtelijke ordening, leefmilieu, verkeer, tewerkstelling ... Er kan niet ontkend worden dat de nationale en internationale vestigingen een aantal troeven bieden aan Brussel waarover de andere grootsteden in België niet beschikken. (o.a. nationale biculturele en wetenschappelijke instellingen, EG-administratie ...)

Dan zijn er ook de 19 gemeentebesturen die op het lokale niveau een belangrijke impact hebben op de organisatie van het gemeenschapsleven. Hun aandeel in het Gemeentefonds bedroeg in 1988 5.913 mio F. De Brusselse gemeentebesturen komen ondermeer voor 2.446,2 mio F tussen om de deficits in de OCMW-ziekenhuizen te dekken.

En tot slot zijn er de Gemeenschappen.

De gemeenschappelijke belangen voor de Vlaamse en Franse taalgemeenschap kunnen in Brussel in principe behartigd worden door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Deze zijn in realiteit vooral geaxeerd op de welzijns- en gezondheidssector.

De financieringswet van 16 januari 1989 heeft de totale enveloppe voor de bicommunautaire instellingen vastgelegd. Dit bedrag van 2,3 miljard F zal in de toekomst evenwel verdeeld worden onder de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (36,6 %) en respectievelijk de Vlaamse (7,4 %) en Franse Gemeenschap (56,0 %) alnaargelang de Brusselse gezondheids- en welzijnsvoorzieningen vòòr 30 juni 1989 geopteerd hebben voor een bi- of unicommunautair statuut.

Zo zal er met ingang van 1 juli 1990 jaarlijks 170 miljoen F getransfereerd worden naar de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Executieve zal hiermee de Brusselse instellingen blijven subsidiëren nadat ze door haar erkend zijn.

De bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap aan Brussel wordt vaak ten onrechte gereduceerd tot de dotatie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de rechtsopvolger van de Nederlandse Commissie voor Cultuur van de agglomeratie. Deze instelling is wel de best gekende emanatie van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel-Hoofdstad. Er gebeurt evenwel veel meer. Aangezien Brussel-Hoofdstad steeds integraal deel heeft uitmaakt van de Vlaamse Gemeenschap, zijn de nederlandstalige instellingen en organisaties aldaar steeds vanuit de moedergemeenschap ondersteund geweest en zijn er omwille van de specifieke omstandigheden, zelfs in sommige decreten aangepaste normen ingeschreven t.a.v. Brussel-Hoofdstad.

Hierna zal ik een overzicht geven van de gereguleerde en facultatieve toelagen die in 1989 door de bevoegde Gemeenschapsministers toegekend werden aan Brusselse instellingen en organisaties.

2. Het verzamelen van de informatie.

Bij gebrek aan een Brusselcel binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, diende de informatie opgevraagd te worden bij de verschillende functionele administraties. Aangezien de regionale component meestal geen criterium voor erkenning en subsidiëring van instellingen en organisaties is, zijn de Brusselse dossiers niet zomaar terug te vinden in de administratie. Dit opzoekingswerk vergde aldus een extra inspanning. In de hierna volgende tabellen worden enkel deze cijfers gebruikt waarvan duidelijk geweten is dat ze betrekking hebben op instellingen die in Brussel-Hoofdstad gehuisvest zijn en waarvan het hinterland en de bedieningsregio in hoofdzaak de Brusselse agglomeratie is.

Naast de absolute cijfers is er ook gepoogd het aandeel van Brussel te berekenen t.o.v. gelijkaardige initiatieven in de rest van Vlaanderen. Alle bedragen worden uitgedrukt in miljoenen F.

3. De bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap in 1989.

Onderwijs

a) lonen en werking

Algemeen onderwijs	5.624,3	4,1 %
Kunstonderwijs	483,4	12,1 %
PMS	110,2	4,5 %
Universitair onderwijs	2.240,6	14,7 %
Kinderdagverblijven (ARGO)	141,0	100,0 %
Andere (V.O.C., musea)	9,9	
	<hr/>	<hr/>
	8.609,4	5,3 %

b) Investerings (univ) 676,7

Cultuur

a) Lonen en werking

Jeugdvorming	18,1	2,4 %
Volksontwikkeling	103,5	8,5 %
Openbaar Bibliotheekwerk	12,9 (VGC)+9,7	2,3 %
Schone Kunsten	* 6,2	5,2 %
Letteren en Dramatische kunsten	* 86,3	14,5 %
Muziek en Lyrische kunsten {	* 5,7	0,8 %
Beeldende kunst en musea {	11,6	
Toerisme	44,5	20,7 %
Bloso	1,2	1,2 %
	<hr/>	<hr/>
	299,7	5,8 %

/.

b) Investerings (vastlegging)

Jeugdcentra	19,1	20,1 %
Culturele centra	68,7	21,3 %
Bibliotheken	1,0	0,6 %
Musea	4,5	2,4 %
Toerisme	4,0	12,5 %
	<hr/> 97,3	<hr/> 12,1 %

* (1987)

Bijstand aan Personen

Jeugdzorg	9,6	0,3 %
Bejaardenzorg	2,5	4,8 %
Gezinsangelegenheden	0,5	1,3 %
Kind en Gezin	231,3	7,3 %
Gehandicaptenzorg	16,5	0,2 %
Samenlevingsopbouw	14,7	13,3 %
Maatschappelijk welzijn	41,5	6,7 %
	<hr/> 316,6	<hr/> 1,9 %

Gezondheidszorg

Volksgezondheid (bico)		0 %
Medisch sociaal beleid	38,4	2,7 %
	<hr/>	<hr/>
T	38,4	2,7 %

Vlaamse Gemeenschapscommissie	285,3	100 %
-------------------------------	-------	-------

Tewerkstelling en opleiding

Beroepsopleiding	195,9	12,6 %
------------------	-------	--------

Biizondere initiatieven inzake Brussel

	40,0	100,0 %
--	------	---------

TOTAAL :	10.559,3	5,7 %
----------	----------	-------

4. Commentaar bij de cijfers.

De jaarlijkse dotatie van de Vlaamse Gemeenschap aan de Nederlandse Commissie voor Cultuur van de Brusselse Agglomeratie en aan haar rechtsopvolger, de Vlaamse Gemeenschapscommissie is de meest duidelijke en herkenbare bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap aan haar eigen cultuurgemeenschap in Brussel-Hoofdstad. Deze dotatie heeft een merkwaardige evolutie gekend. Zij is sinds 1986 met 46 % gestegen.

1986 : 223,2 miljoen F

1987 : 271,0 miljoen F

1988 : 274,6 miljoen F

1989 : 285,3 miljoen F

1990 : 325,7 miljoen F

De dotatie is in 1990 met 40,4 miljoen F toegenomen t.o.v. het vorige jaar, teneinde enerzijds de lonen van de personeelsleden van de administratie normaal te laten evolueren zoals in het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en anderzijds om de Vlaamse Gemeenschapscommissie de mogelijkheid te bieden haar nieuwe bevoegdheden inzake persoonsgebonden aangelegenheden uit te oefenen (uitbreiding ingevolge Brusselwet).

Ter vergelijking kan worden meegedeeld dat de Franse Gemeenschap in 1990 slechts een dotatie van 288 mio F heeft ter beschikking gesteld van de Franse Gemeenschapscommissie. De Vlaamse bijdrage is aldus relatief hoog, wetende dat er zoveel meer franstalige initiatieven bestaan in Brussel. Deze kunnen vermoedelijk in sterkere mate beroep doen op gemeentelijke fondsen.

Hieraan moet dan nog het bedrag van 30 miljoen F toegevoegd worden dat vanaf 1990 door de Vlaamse Gemeenschap ter beschikking zal gesteld worden voor projecten ter bevordering van de integratie van achtergestelden.

Daarnaast ontvangen de Vlaams-Brusselse initiatieven ook nog toelagen op basis van de Vlaamse decreten en besluiten waarop zij kunnen beroep doen.

Er kon reeds vermoed worden dat het nederlandstalig onderwijs in Brussel-Hoofdstad een belangrijke input kreeg vanuit de Vlaamse Gemeenschap, mede omwille van de aangepaste schoolbevolkingsnormen. Voor het eerst werd berekend wat het nederlandstalig onderwijs in Brussel-Hoofdstad, zowel het algemeen als het kunstonderwijs, het HOBU en het universitair onderwijs, de voorschoolse opvang als de onderwijsbegeleiding qua loon- en werkingskosten aan de Vlaamse Gemeenschap gekost heeft. In 1989 liep dit bedrag op tot 8.609,4 miljoen F. Daarnaast werd er nog voor 676,7 miljoen F geïnvesteerd in schoolgebouwen. Binnen de totale begroting voor onderwijs (basis, secundair, buitengewoon, HOBU, universiteit, sociale promotie, PMS) vertegenwoordigt dit Brussels luik 5,3 %, terwijl in het nederlandstalig onderwijs in Brussel 47.423 leerlingen schoollopen, hetzij 3,9 % van de totale Vlaamse schoolpopulatie (schooljaar 88-89).

Cultuur is een tweede belangrijke pijler voor het Vlaamse beleid in Brussel-Hoofdstad.

Vooraf initiatieven inzake volksoontwikkeling zijn in Brussel vrij goed uitgebouwd (103,5 miljoen F) mede dankzij de impulsen die destijds gegeven werden door de NCC en het feit dat culturele aangelegenheden reeds sinds de jaren zeventig gecommunautariseerd zijn. De Vlaamse Gemeenschap is vaak genoodzaakt geweest zelf initiatieven te ontwikkelen in de Brusselse gemeenten ingevolge de desinteresse van de lokale besturen voor de Vlaamse cultuurgemeenschap.

De sector van het toerisme (44,5 mio F) is eveneens vrij belangrijk met het oog op de promotie van Brussel vanuit Vlaanderen. In 1989 werd 96,3 mio F investeringskredieten uitgegeven voor het moderniseren en onderhouden van de Brusselse Jeugd- en Culturele centra. Dit bedrag moet evenwel gesitueerd worden in een ruimer investeringsplan. In de periode 1970-1988 heeft de Vlaamse Gemeenschap alleen al 1.395,2 mio F (niet geïndexeerd) geïnvesteerd in de Vlaamse culturele centra in Brussel-Hoofdstad !

Voor bijstand aan personen is het Brussels luik in 1989 uitgegroeid tot 316,6 miljoen F. Hiervan neemt Kind en Gezin met zijn medisch sociaal beleid voor het jonge kind drie-vierde voor zijn rekening. Het aandeel in het globale budget van de Vlaamse Gemeenschap inzake gezin en welzijn is op het eerste gezicht gering (1,9 %). De verklaring is hier te zoeken in het feit dat de persoonsgebonden materies in Brussel grotendeels tweetalig zijn en aldus erkend en gesubsidieerd werden via de zgn. bicommunautaire sector. Hierin zal vanaf 1990 een kentering komen dankzij het optierecht dat aan de Brusselse instellingen geboden is geweest. De correlatieve middelen zullen vanaf 1 juli 1990 van de staat overgeheveld worden naar de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de totaliteit van de persoonsgebonden materies bedraagt dit 170 miljoen F waarvan 121 miljoen F voor welzijn. Ook de gemeentebesturen en OCMW's organiseren zelf sociale diensten of ondersteunen privé-initiatieven.

De ziekenhuizen maar ook de centra voor geestelijke gezondheidszorg zijn tot de periode vóór het optierecht (30 juni 1989) allemaal bicommunautair beheerd geweest. Enkel de gezondheidscentra (Medisch Schooltoezicht) zijn omwille van hun binding met het onderwijs sinds 1980 gecommunautariseerd geworden. Ook de gezondheidsvoorzieningen verbonden aan de V.U.B. vallen omwille van hun duidelijke binding met de Vlaamse Gemeenschap onder het toezicht van de Vlaamse Gemeenschap.

Vanaf 1 juli 1990 zullen 'de 7 nederlandstalige centra voor geestelijke gezondheidszorg uit Brussel-Hoofdstad door de Vlaamse Gemeenschap erkend en gesubsidieerd worden.

In 1989 gaf Vlaanderen alzo 38,4 miljoen F uit voor preventieve gezondheidsvoorzieningen in Brussel of 2,7 % van zijn budget. De werkings- en personeelstoelagen in de ziekenhuizen worden nationaal via het RIZIV vereffend.

De Vlaamse Gemeenschap is eveneens bevoegd voor de beroeps opleiding in Brussel. De werkingstoelagen tot de opleiding in eigen centra (Anderlecht, Centrum voor Informatica en Bedrijfsbeheer op de Keizerslaan te Brussel), in centra opgericht in samenwerking met ondernemingen, in erkende centra en tussenkomsten voor individuele opleidingen kunnen voor 1989 geraamd worden op 195,9 miljoen F, samen goed voor 12,6 % van het totale Vlaamse budget.

In 1989 is voor het eerst een budget vrijgemaakt dat de Gemeenschapsminister van Brusselse Aangelegenheden moet toelaten zijn coördinatiebevoegdheden t.a.v. Brussel-Hoofdstad ten volle uit te oefenen. Een bedrag van 40 mio F is ter beschikking gesteld voor initiatieven die niet exclusief behoren tot de functionele bevoegdheid van de ene of de andere Gemeenschapsminister en die niet elders op reglementaire basis reeds gesubsidieerd worden. Dit budget is door mij in 1989 aangewend om Brussel als hoofdstad van Vlaanderen te promoten, om de kwaliteit van de Vlaamse initiatieven in Brussel-Hoofdstad te ondersteunen, om de reële noden te onderzoeken alsook om de uitvoering van een aantal bepalingen in de Brusselwet van 12 januari 1989 grondig voor te bereiden.

Indien we de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap op een rijtje zetten, komen we in 1989 tot een globaal bedrag van 10.559,3 miljoen F. Dit is 5,8 % van het budget van de Vlaamse Gemeenschap. Hierbij dienen vanaf 1990 de middelen toegevoegd te worden van de Brusselse instellingen die hun bicommunautair statuut geruild hebben voor een Vlaamse aanhankelijkheid (170 miljoen F) en het aandeel van het Fonds voor de integratie van de achtergestelden (30 mio F).

We hebben hier bewust de initiatieven buiten beschouwing gelaten wier werkterrein ook dit van Vlaams-Brabant bestreek . of die landelijk georganiseerd zijn. Er kan evenwel niet ontkend worden dat deze regionale en landelijke initiatieven een versterking betekenen voor de Vlaamse aanwezigheid in de hoofdstad en een input betekenen vanuit de Vlaamse Gemeenschap voor de tewerkstelling en de bestedingen aldaar.

5. Evaluatie.

Met deze informatie heb ik niet willen bewijzen dat Vlaanderen voldoende investeert in Brussel-Hoofdstad. Dit moet beoordeeld worden op basis van meerdere criteria.

De bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap (5,7 %) ten aanzien van haar instellingen en organisaties in Brussel-Hoofdstad moet vooreerst gerelateerd worden t.o.v. de totale Vlaamse populatie. De Vlaamse Brusselaars vertegenwoordigen ongeveer 3 à 4 %. Vlaanderen moet uiteraard meer investeren dan deze strikt mathematische benadering. Brussel is immers de hoofdstad van Vlaanderen ! En de Vlaamse Brusselaar vormt de voorpost in Vlaanderen en de poort van Vlaanderen op de wereld. Daarenboven vervult Brussel ook een verzorgende functie t.a.v. de inwoners van Vlaams-Brabant.

Daarnaast moet er ook op gewezen worden dat de Brusselse gemeentebesturen en OCMW's in het verleden in onvoldoende mate initiatieven hebben gesteund waar beide taalgemeenschappen samen of de 'Vlamingen afzonderlijk hun lokaal gemeenschapsleven konden ontwikkelen. De meeste gemeentelijke infrastructuren blijven, ondanks recente positieve tekens, weinig toegankelijk voor de Vlaamse Brusselaars. Daardoor was de Vlaamse Gemeenschap, en de NCC was hier' vaak de voortrekker, verplicht zelf initiatieven te nemen binnen de 19 gemeenten (vb. Trefcentra). De openheid van de gemeentelijke infrastructuur t.a.v. alle inwoners moet in de toekomst sterker bepleit worden. De aanwezigheid van een Vlaamse schepen en het groter aantal Vlaamse verkozenen in de gemeenteraad moeten deze zaak mee helpen bewaken.

De concurrentiële positie t.o.v. de franstaligen noopt de Vlaamse Gemeenschap in sommige domeinen aangepaste normen toe te passen. Zoniet zouden er onvoldoende Vlaamse initiatieven in Brussel kunnen ontstaan of in stand gehouden worden. Voorbeeld hiervan zijn de aangepaste schoolbevolkingsnormen in het basis- en secundair onderwijs. Om de Vlaamse belangen in dit tweetalig gebied te kunnen handhaven na de invoering van de "vrijheid van het gezinshoofd" inzake de schoolkeuze heeft de Vlaamse Gemeenschap ook bijzondere inspanningen geleverd met betrekking tot de opvang van kleine kinderen. Destijds (nog nationaal) is een investeringsplan van in totaal 1.150 mio F goedgekeurd voor de oprichting van een net van nederlandstalige voorschoolse instellingen in Brussel-Hoofdstad. De Vlaamse Gemeenschap heeft nadien nog eens 187 mio F extra bijgelegd om dit net te vervolledigen. Dit plan inzake Vlaamse peuter- en kinderdagverblijven heeft intussen zijn vruchten afgeworpen. Er blijkt inderdaad een grote doorstroming te bestaan van de kinderdagverblijven, naar de nederlandstalige basisscholen die een stijgend aantal leerlingen tellen.

Deze specifieke situatie in het eniaie tweetalige gebied in België zal blijven bestaan en zal de nodige aandacht moeten blijven krijgen vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

In de toekomst zou er evenwel, intenser merk moeten gemaakt worden van samenwerkingsakkoorden met de Franse Gemeenschap (akkoord in voorbereiding) en zouden gemeenschappelijke initiatieven moeten ontwikkeld worden (biculturele projecten) die alle Brusselaars ten goede komen.

Uit de hiervoren geciteerde cijfers blijkt dat de band tussen Vlaams-Brussel en de Vlaamse Gemeenschap reëel, substantieel en terecht meer dan proportioneel is. Er werd strategisch geïnvesteerd in onderwijs, volkswontwikkeling, cultuur en kindertzorg. Deze band zal mee evolueren met de nieuwe institutionele context. De discussie hieromtrent mag niet in de eerste plaats een discussie rond meer middelen blijven maar wel over de na te streven doeleinden. Daarna dient gekeken van waar de middelen best komen : gemeentelijk, OCMW, bi-communautair of de Gemeenschappen. Meer dan ooit laten de nieuwe Brusselse structuren een geïntegreerde aktie toe door en ten voordele van de Vlaamse Brusselaars en dus ook van de Vlaamse Gemeenschap. Dit is de kern van het nieuwe debat waarin zich ook de Vlaamse Gemeenschap zal inschrijven.

Brussel, 6 december 1990.

*De Gemeenschapsminister van Volksgezondheid
en Brusselse Aangelegenheden,*

H. WECKX
